Aday ülkelere mali yardım

Avrupa Birliği Konseyi, aday ve potansiyel aday ülkelere yönelik yeni mali aracı kabul etti. Aday ve potansiyel adaylara 2007-2013 arasında kabul edilen bütçe uyarınca 11,468 milyar Avro tutarında mali yardım sağlanacak ve yardım miktarı öngörülen süre içinde yıldan yıla artış gösterecek

Avrupa Birliği (AB) Komisyonu'nun teklifi uyarınca, Konsey 17 Temmuz 2006 tarihinde yeni Katılım Öncesi Mali Aracı'nın (IPA) oluşturulmasını öngören tüzüğü kabul etti. 2007-2013 mali perspektifinde Global bir aktör olarak AB başlığı altında yer alan ve yürürlükteki beş mali yardım programı olan PHARE, ISPA, SAPARD, Türkiye Katılım Öncesi Mali Yardımı ve CARDS'ın 1 Ocak 2007 itibariyle yerini alacak olan IPA, Türkiye, Hırvatistan ve Makedonya'ya ek olarak potansiyel aday ülkeler olarak değerlendirilen Batı Balkan ülkelerine (Arnavutluk, Bosna-Hersek, Karadağ ve Sırbistan) yönelik mali yardımları kapsayacak. Böylece yardımdan yararlanacak bölgeler tanınmış aday ülkeler ve potansiyel aday ülkeler olmak üzere iki kategoriye ayrıldı. Yeni Katılım Öncesi Araç, kurumsal yapının güçlendirilmesi, bölgesel ve sınır ötesi işbirliği, bölgesel kalkınma, insan kaynaklarının geliştirilmesi, kırsal kalkınma alanlarına odaklanıyor. IPA, aday ve potansiyel adaylara 2007-2013 arasında kabul edilen bütçe uyarınca 11,468 milyar Avro tutarında mali yardım sağlayacak ve yardım miktarı öngörülen süre içinde yıldan yıla artış gösterecek.

IPA'ya tâbi tüm ülkelerde demokrasi kurumlarının ve hukukun üstünlüğünün güçlenmesi, kamu yönetimi reformu, ekonomilerin rekabet gücünün korunarak uyumlaştırılması ve insan hakları ile azınlık haklarının güvence altına alınması hedefleniyor. Bunun yanı sıra, aday ülkelerin, AB'nin tarım ve uyum politikalarını uygulamaya hazırlanması ve üyelik için AB müktesebatından doğan tüm yükümlülüklerini yerine getirmesini sağlamayı da amaçlayan yeni Katılım Öncesi Araç ile potansiyel adayların ise AB hukukuna ve AB standartlarına yaklaşmalarına yardımcı olunması hedefleniyor.

ÜÇÜNCÜ ÜLKELERE YÖNELİK

AB'nin üçüncü ülkelerle geliştirdiği ilişki araçları, yani ortak ticaret politikası, ikili ve çoklu antlaşmalar kapsamında işbirlikleri, kalkınma işbirlikleri, ortak dış politika, ortak savunma ve güvenlik politikası, insani yardım ve mali yardımlar ile iç politikaların dış etkileri vb. yıllar içerisinde çok çeşitli ve karmaşık bir hal aldı. Avrupa Komisyonu, bu karmaşıklığı gidermek ve üçüncü ülkelerle ilişkileri basitleştirmek amacıyla 2004 yılında üç adet tebliğ yayımladı. Bu tebliğler ile AB'nin mali yardım programlarının sürdürülmesi için basitleştirilmiş bir yapı oluşturdu. Bu yapıda, üçüncü ülkelere yönelik çeşitli araçlar belirlendi. Bunlardan biri de yeni önerilen AB Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı'dır. Bu tüzük, 2007–2013 dönemi için bir önceki dönemin mali yardım araçlarını (PHARE, ISPA, SAPARD, CARDS, Türkiye Mali Yardım Tüzüğü) "IPA" olarak tek bir program altında topluyor.

17 Temmuz 2006 tarihinde yürürlüğe giren IPA Konsey Tüzüğü, 1 Ocak 2007'den itibaren uygulanacak.

IPA'DAN YARARLANACAK ÜLKELER

IPA'dan yararlanacak ülkeler ikiye ayrılıyor. Bunlar aday ülkeler; Türkiye, Hırvatistan ve Makedonya ile potansiyel aday ülkeler; Arnavutluk, Bosna-Hersek ve Sırbistan Karadağ.

Aday ülkeleri üyeliğe hazırlamak, potansiyel aday ülkelerin de aday ülke statüsüne geçişini kolaylaştırmayı amaçlayan IPA'nın beş bileşeni var:

> Geçiş Dönemi Desteği ve Kurumsal Yapılanma
> Sınır-Ötesi İşbirliği
> Bölgesel Gelişme
> İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi
> Kırsal Kalkınma

Aday ülkeler bu bileşenlerin tümünden, potansiyel aday ülkeler ise sadece birinci ve ikinci bileşenden yararlanabilecekler. Ancak, potansiyel aday ülkeler de tüm bileşenlerden yararlanabilmek için lobi faaliyetleri yürütmekteler.

Sadece aday ülkeler için olan bileşenlerde; Bölgesel Gelişme, Kırsal Kalkınma ve İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi şeklinde bir ayrıma gidilmesinin nedeni, topluluğun tarım ve uyum politikalarında da bu şekilde bir ayrım olmasıdır. Üyelik sürecinde, topluluğun yapısal fonları ile kırsal kalkınma fonlarının doğru kullanılması ve yönetilebilmesi önemlidir. Bu da, aday ülkelerin sistem ile mümkün olduğunca erken tanışmalarını gerektirmektedir. IPA, bu üç bileşeni ile aday ülkelere topluluğun kırsal ve uyum politikasını tecrübe etme imkânı vermeyi amaçlıyor.

TOPLAM BÜTÇE 11,468 MİLYAR AVRO

IPA'nın toplam bütçesi, IPA tüzüğünde belirtildiği üzere 11,468 milyar Avro. Her bir ülke ve bileşen için mali çerçeve ise, "Çok Yıllı Mali Endikatif Çerçeve" adı altında AB tarafından üç yıl için hazırlanacak.

IPA çerçevesinde gerçekleştirilecek faaliyetlerin uyumunu ve koordinasyonunu sağlamak için yine komisyon tarafından "Çok Yıllı Endikatif Planlama Belgesi" hazırlanacak. Bu belge Komisyon'un IPA kapsamında temel müdahale alanları, öncelik ve hedefler konusundaki görüşlerini ortaya koyacak.

Bu arada, Çok Yıllı Endikatif Planlama Belgesi ile Çok Yıllı Mali Endikatif

AB'nin Üçüncü Ülkelere İlişkin Araçları

Politikaya yönelik	1.	**Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı** (Instrument for Pre-Accession Assistance - IPA)	Yeni oluşturulan
	2.	**Avrupa Komşuluk ve Ortaklık Aracı** (European Neighbourhood and Partnership Instrument)	
	3.	**Kalkınma İşbirliği ve Ekonomik İşbirliği Aracı** (Development Cooperation and Economic Cooperation Instrument)	
Krize yönelik	4.	**İstikrar için Araç** (Instrument for Stability)	Varolan
	5.	**İnsani Yardım Aracı** (Humanitarian Aid Instrument)	
	6.	**Makro-Mali Araç** (Macro-Financial Instrument)	

IPA başlığı altında toplanan araçlar ve yönelik oldukları alanlar	
PHARE (Pologne, Hongrie Assistance à la Reconstruction Economique)[1]	Kamu yönetiminin ve kurumlarının AB içerisinde etkili bir şekilde faaliyet göstermesi için desteklenmeleri; AB müktesebatı kapsamında yakınsamanın sağlanması, ekonomik ve sosyal uyumun geliştirilmesi
ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession)	Büyük ölçekli çevre ve ulaşım altyapısı projeleri; aday ülkelerin AB çevresel standartlarını yakalamalarına yardımcı olmak, Trans-Avrupa ulaştırma ağlarını genişletmek ve bağlamak
SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development)	Ortak Tarım Politikası, Kırsal Kalkınma
Turkey Pre-Accession	PHARE'in kapsadığı alanlar
CARDS (Community Assistance for Reconstruction, Development and Stability in the Balkans)	Batı Balkanlar'ın Yeniden Yapılandırılması; demokratik stabilizasyon; demokrasi, insan hakları, sivil toplum ve medya, kurumsal ve mevzuata dair gelişme ile serbest pazar ekonomisi konularında AB'ye uyum sağlanması

[1] Assistance of Poland and Hungary for Economic Restructuring (Bu program, 1989 yılında, Polonya ve Macaristan'ı demokrasi ve piyasa ekonomisine geçişte desteklemek üzere kurulmuş olup, daha sonra tüm orta ve doğu Avrupa ülkelerini kapsayacak şekilde genişletildi.)

Çerçeve'nin taslakları komisyon tarafından Türk tarafına iletildi.

UYGULAMA NASIL OLACAK?

IPA kapsamında mali destek, ülkeler ve öncelikleri için oluşturulan çok yıllı ya da yıllık programlar temelinde sağlanacak. Bu programlar hazırlanırken Çok Yıllı Endikatif Planlama Belgesi'nde tanımlanan öncelikler göz önüne alınacak. Üye ülkelerin, IPA'dan yararlanabilmek için komisyon ile müzakere etmeleri ve bunun için de çeşitli belgeler hazırlamaları gerekiyor.

Aday ülkeleri AB fonlarının kullanımına, yönetimine ve uygulamasına hazırlayacak olan Bölgesel Gelişme ve İnsan Kaynaklarını Geliştirme bileşenleri için hazırlanması gereken belgeler, "Stratejik Çerçeve Belgesi" ve bu çerçeve belge ışığında "Operasyonel Programlar"dır. Kırsal Kalkınma bileşeni için hazırlanması gereken belgeler ise "Kırsal Kalkınma Stratejisi" ve "Kırsal Kalkınma Planı"dır.

Stratejik Çerçeve Belgesi, "Sektörel Koordinatör" olan Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı (DPT); Operasyonel Programlar ise "Yönetim Otoritesi" olarak görevlendirilen ilgili bakanlıklar tarafından hazırlanacak.

STRATEJİK ÇERÇEVE BELGESİ

Stratejik Çerçeve Belgesi'nde, genel olarak ülkenin sosyo-ekonomik durumu, IPA'dan yararlanabilmek için belirlenen genel öncelikler, IPA programının yönetimi için gereken yönetsel yapı, oluşturulan önceliklerin detaylandırılacağı operasyonel programların listesi ve her operasyonel programa yönelik olarak finansal kaynaklar yer alacak.

Stratejik Çerçeve Belgesi'nde yer alan öncelik ve amaçların elde edilebilmesi için uygun öncelikleri, önlemleri ve eylemleri tanımlayan bel-

geler olan operasyonel programlar, orta dönem hedeflerin ve ihtiyaçların analizini içerecekler ve üç yıllık mali perspektifi ortaya koyacaklar. Amaçlar, ulaşılmak istenen sonuçlar, müdahale alanları, objektif izleme ve değerlendirme göstergeleri ile büyük projelerin listesi bu belgelerde yer alacak. Bölgesel Gelişme bileşeni altında üç adet operasyonel program hazırlanacak. Bunlar, "Çevre Operasyonel Programı", "Ulaştırma Operasyonel Programı", "Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı" adı altında olacak.

İnsan Kaynaklarını Geliştirme bileşeni altında ise İnsan Kaynakları Operasyonel Programı hazırlanacak.

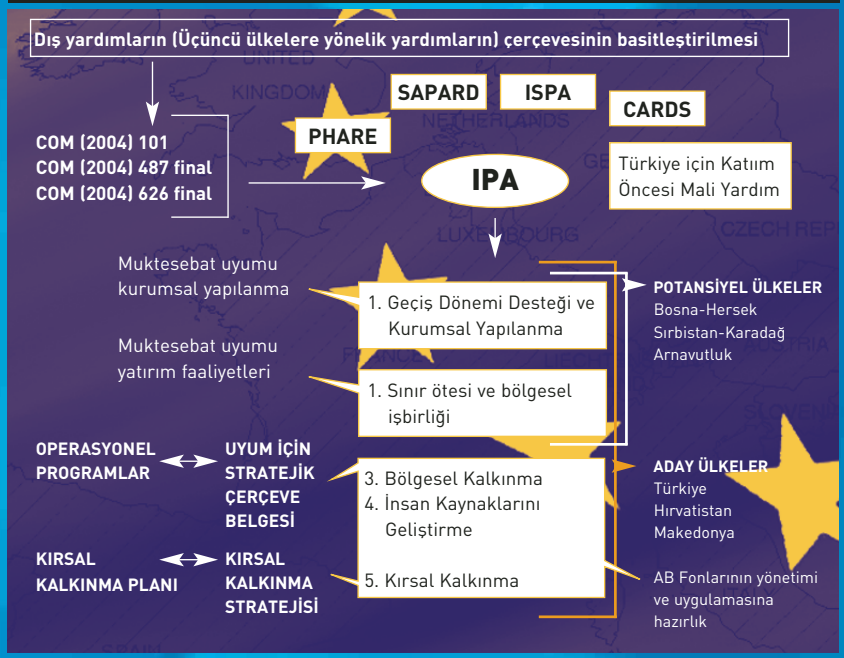
PROGRAMLARLA İLGİLİ KURUMLAR

AB Mali Yardımları'nın 2007–2013 dönemi içim konu bazında ana planlamasını oluşturacak operasyonel programlardan; Çevre Operasyonel Programı Çevre ve Orman Bakanlığı, Ulaştırma Operasyonel Programı Ulaştırma Bakanlığı, Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, İnsan Kaynakları Operasyonel Programı ise Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak. Bu amaçla bakanlıklar farklı kurum ve kuruluş temsilcilerini de içeren çalışma grupları oluşturdu.

Öte yandan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nden (TOBB) resmi yazı ile çalışma gruplarında yer almak üzere temsilci talebinde bulundu. Bu doğrultuda belirlenen TOBB temsilcileri ilgili bakanlıklara yine resmi yazı ile bildirildi.

Operasyonel programlar, sivil toplum kuruluşlarını da (STK) yakından ilgilendiriyor. STK'lerin operasyonel programların hazırlanmasında rol almaları, sadece ülke genelinde sivil diyaloğun geliştirilmesi açısından değil, aynı zamanda STK'lerin etkinliğinin arttırılması açısından da önemli. Operasyonel program alanlarında, öncelikler, önlemler ve faaliyetlerin tasarımında yer alan kuruluşlar, uygulamak isteyecekleri projelere ilişkin gerekçelendirmeyi bu operasyonel programlara entegre etme imkanına sahip olabilecekler. Böylece kendi uygulamak istedikleri faaliyetleri operasyonel programlarda temellendirebilen kuruluşlar, AB fonlarından daha verimli yararlanabilecekler.

AB KATILIM ÖNCESİ MALİ YARDIMLARI 2007 - 2013 DÖNEMİ
KATILIM ÖNCESİ MALİ YARDIM ARACI

AB ekonomisi son altı yılda en hızlı büyümesini gerçekleştirdi

AB ekonomisi yılın ikinci çeyreğinde, yüzde 0,9 ile son 6 yılın en hızlı büyüme rakamını yakaladı.
Resmi istatistik kurumu Eurostat'ın verilerine göre, ekonomik büyüme yılın ilk çeyreğinde hem AB'de hem de ortak para kullanan 12 ülkede yüzde 0,8 seviyesinde gerçekleşmişti.
Eurostat, AB ekonomisindeki yıllık (son 12 aylık) büyüme oranını yüzde 2,8 olarak hesapladı. Aynı oran Avro Bölgesi'nde yüzde 2,6 ile biraz daha düşük çıktı.
AB Komisyonu büyüme rakamlarının yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 0,5-0,9 ve son çeyreğinde yüzde 0,4-0,9 aralığında gerçekleşmesini bekliyor.
Yılın ikinci çeyreğinde AB içinde sadece Yunanistan ekonomisi, bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,4 küçülürken diğer bütün ülkeler büyüme kaydetti. En hızlı büyüyen ülkeler yüzde 3,1 ile Litvanya, yüzde 1,9 ile Danimarka, yüzde 1,4 ile İsveç ve yüzde 1,3 ile Slovakya şeklinde sıralandılar.
Verilere göre aynı dönemde, ABD ekonomisi yüzde 0,7 ve Japonya ekonomisi yüzde 0,2 oranında büyüyebildi. AB böylece uzun bir sürenin ardından yıllık bazda olmasa da ABD'den daha güçlü büyüme gerçekleştirmiş oldu.